

Posudek na diplomovou práci

Rundfunkpolitik im Protektorat Böhmen und Mähren 1939 – 1942 unter besonderer Berücksichtigung der politischen und antisemitischen Sendungen des Tschechischen Rundfunks

Autor: Peter Richard Pinard

Autor ve své práci charakterizuje vývoj rozhlasu v Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939 až 1942 a soustředí se na analýzu vybraných pořadů E. Moravce a zejména A. Kříže.

Úvodem bych ráda zdůraznila, že je velmi dobře, že tato práce vznikla. Rozhlasové vysílání bylo v době 2. světové války velmi důležité, a v Česku je to stále ještě málo probádané téma. Platí to jak o organizaci a ovládání rozhlasu, tak o hlavním tématu práce – rozboru konkrétních pořadů.

Oceňuji zejména širší zdroje, z nichž autor vychází. Využívá prameny z Česka i z Německa, řadu dosud nevytěžených archivních a dalších zdrojů (Národní soud, osobní fondy, programové časopisy, osobní dokumenty), s prameny dobře pracuje, přemýšlí o nich a uplatňuje zajímavé vlastní vhledy a výklady (byť se občas nechá unést za hranice věcné interpretace).

Ráda bych nicméně upozornila na některá místa, která považuji za nedostatečně či ne zcela vhodně zpracovaná. Jednak je to německé vysílání. Práce hovoří pouze o vysílání mělnického vysílače, nikoli o tom, že vysílání v němčině bylo součástí programu Radiojournalu již od roku 1925. Českého čtenáře může trochu mást užívání termínu *deutsche Sendungen* – zpravidla totiž termín německé vysílání odkazuje právě na německojazyčné pořady československého rozhlasu, kdežto v této práci se používá pro pořady německých vysílačů. S tím souvisí i skutečnost, že cílem německé propagandy bylo z velké části „zpracování“ sudetských Němců, nejen demoralizace atd. Čechů (s. 20). V charakteristice československého rozhlasu za 1. republiky je několik drobných nepřesností (např. O. Matoušek vedl přednáškové oddělení již od roku 1931, nikoli 1935), za vhodné bych vzhledem k tématu práce považovala upozornit na politický vliv na rozhlas za 1. republiky. Vztah mezi rozhlasem a politikou byl tehdy celkově jiný než dnes, a ani BBC v předválečné době nepožívala (a nenárokovala) dnešní míru nezávislosti.

Popisy vývoje německého, rakouského a československého rozhlasu jsou nevyrovnané, u každého z nich se autor zaměřuje na něco jiného. Není zcela zřejmé, proč je například popis puče v Rakousku tak důležitý pro téma práce. Na vývoj rakouského rozhlasu je sice dále v práci několikrát odkazováno, ale nejedná se o nic podstatného. Podobně to platí i o některých dalších zvolených charakteristikách. Celkově tyto kapitoly působí dojmem, že byly do práce začleněny spíše „z povinnosti“ než proto, že by pro téma práce měly zásadní význam (resp. by musely být zpracovány důkladněji a více s ohledem na téma a vzájemnou provázanost). Pokud jde o jednotlivé informace, doplnila bych kupříkladu, že hospodářská kontrola byla jedním z klíčových úkolů RRG (možná i podstatnější než uvedená programová výměna – s. 15). Podobně kapitola o propagandě (4.1.) je poměrně stručná a výběrová. Vzhledem k hlavnímu tématu by si i toto pojednání zasloužilo více rozpracovat – zejména uvážíme-li, jakými fázemi prošla nacistická rozhlasová propaganda v polovině 30. let.

Pokud jde o jádro práce - analýzu pořadů -, pak je škoda, že analyzovaný materiál je tak stručně a výběrově doložen. Autor sice čtenáři dopřeje jednotlivé ukázky, ale chybí ucelenější text, který by poskytl možnost se do rozebírané látky opravdu „ponořit“. A to v češtině – autor často hovoří o stylu pořadů, takže čtenář se jen nerad spokojuje s překlady. Doporučila bych proto umístit rozsáhlejší přepis vybraných pořadů (či alespoň jednoho, podle celkové délky) do přílohy.

Autor často hodnotí kvalitu či (profesionální) úroveň pořadů. Nejsm si jistá, zda hodnocení toho, co je zajímavé či nudné, zdařilé či nepovedené, nevychází příliš z dnešních měřítek. Z tohoto hlediska by totiž zřejmě většina pořadů prvorepublikového rozhlasu propadla či byla označena za nekvalitní (neodpovídající rozhlasovým specifikům atd.). Přednáška byla dlouho typický žánr (a často ve formě, která by jistě dnes byla považována za velmi nezáživnou) a teprve postupně se vyvíjely zvláštní rozhlasové formy. Samozřejmě ve sledované době byl již učiněn podstatný pokrok oproti 20. letům, ale stále nelze posuzovat tehdejší pořady dnešními očima. I proto bych uvítala rozsáhlejší přepis (části) pořadů v češtině.

Autor se u E. Moravce soustředí zejména na to, jaký typ metafor používal, méně již na témata, argumenty, vývoj obsahu pořadů v čase atd. Po tomto rozboru metafor shrnuje závěry o obsahu pořadů (s. 60). Pouze z toho, co se v práci o Moravcových pořadech objevuje, se ale takové závěry zcela udělat nedají. Naopak u A. Kříže se zdaleka tolik na slovní obraty nesoustředí, zaměřuje se více na obsah a argumentaci textu. Není však vysvětleno, proč se pokaždé zaměřil na jiný aspekt pořadů.

Vedle analýzy Křížových antisemitských pořadů, jimiž se práce zabývá především, bych na úvod uvítala trochu podrobnější výklad k tomu, jaké jiné pořady a jak byly propagandisticky využívány, ať už přímo či subtilně „mezi řádky“, a ať už šlo o propagandu okupantů či obranu okupovaných. Autor se o těchto oblastech trochu zmiňuje, ale není to systematický (byť i jen stručný) popis. Vzhledem k názvu práce by bylo záhodné se na celkový rámec využití rozhlasu i na další postupy a tvůrce (vedle Moravce a Kříže) zaměřit více.

Celkově je však práce velmi zajímavá a určitě přínosná. V práci jsou drobné chybičky a překlepy (např. na s. 17 chybí miliony u číslovky 190, na s. 116/117 se opakují poslední/první řádky textu i poznámek), ale v tomto směru nijak nevybočuje z běžné úrovně. Z gramatického a stylistického hlediska si práci vzhledem k tomu, že nejsem rodilý mluvčí, netroufám posoudit. Zaujala mne nicméně záliba autora jednak v literárních metaforách, které někdy až přesahují rámec vědecké práce (např. s. 38 – poznámka o medu a octu), jednak v psychologizaci postav – na základě provedeného výzkumu je například odvážné posuzovat motivy Emanuele Moravce (navíc pro téma práce to není až tak podstatné) apod.

Celkově ale práci považuji za zdařilou. Oceňuji zejména velmi obsáhlý a náročný výzkum, který autor provedl. Doporučuji ji hodnotit známkou výborně.

V Praze, 14. 6. 2006

